

ПЕРСПЕКТИВНІСТЬ ПОШИРЕННЯ В УКРАЇНІ ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ КООПЕРАТИВНОГО ЕНЕРГОПОСТАЧАННЯ

Широковідомо, що сфера послуг – це частина економіки, яка включає широкий спектр комерційних і некомерційних послуг. Саме вона в економічно розвинутих країнах складає основу економіки (більше 50 %). У сучасних джерелах до сфери послуг включають такі галузі: фінанси, страхування, енергопостачання, комунальне господарство, інформаційне забезпечення, рекламістика та торгівлю [1].

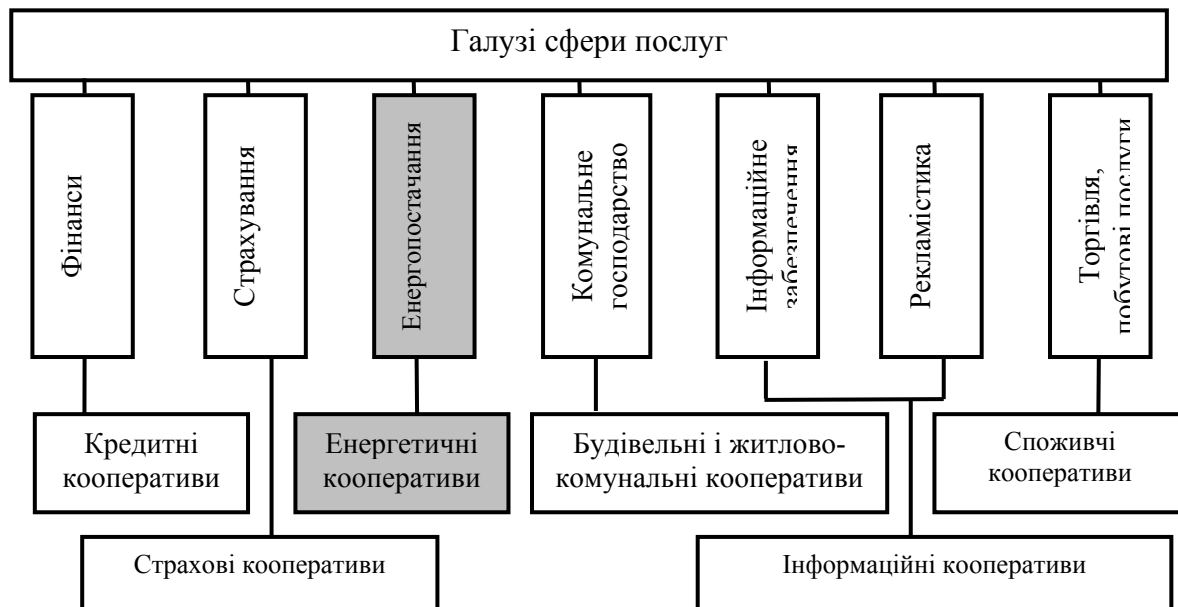

Рис. 1. Основні складові сучасної сфери послуг та відповідні їм види кооперативів (кооперативні організації сфери послуг).

Авторська розробка. Джерело: [1]

Цілком закономірно, що у кожній із цих галузей функціонують сервісні кооперативні організації, які традиційно створюються особами для спільного вирішення певної економічної проблеми шляхом самоорганізації ними необхідних послуг, якщо існуючі економічні організації чи окремі підприємці не можуть надати їх населенню на прийнятних умовах (ціна, якість тощо).

Перспективним для України може стати західноєвропейський досвід кооперативного енергопостачання, що має широкий спектр напрямів. Якщо вітчизняній практиці відомі лише кооперативи для

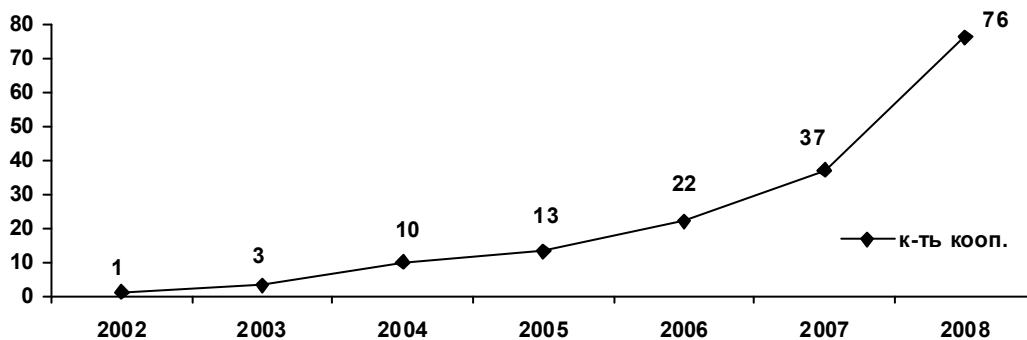
будівництва підвідних та вуличних газопроводів, що набули поширення у 90-х роках ХХ ст., то зарубіжні енергетичні кооперативи втілюють у собі найрізноманітніші послуги, у тому числі й ті, що пов'язані з реалізацією найсучасніших інноваційних проектів. Так, у останні роки в Європі стали популярними кооперативи, що забезпечують своїх членів нетрадиційними екологічно чистими видами енергії, серед яких енергія вітру, сонця та біогаз.

Наприклад, у Данії понад 100 тис. сімей є членами кооперативів з використання енергії вітру. Ці кооперативи встановили близько 90 % всіх вітряних електростанцій країни і відіграють домінуючу роль у розвитку датського сектора вітроенергетики [2]. Один із найвідоміших енергетичних кооперативів «Мідельгрудене» діє у береговій зоні Копенгагена, де побудовано «вітряний парк», до якого входять 20 вітроустановок. Останні забезпечують безперебійне постачання електроенергії членам кооперативу – жителям містечка, розташованого на околиці датської столиці [3, с. 63].

Не менш цікавим є і досвід Фінляндії. Вона не має власних запасів нафти, газу, вугілля та інших викопних видів палива (крім торфу). Мабуть саме тому і займає провідне місце серед країн світу в галузі використання біомаси в енергетичних цілях. На даний час частка енергії, одержуваної з деревного палива становить 20 % від її загального видобутку.

Типовим кооперативом, який виробляє енергію з біомаси є «Туповара». Йому належить міні-ТЕЦ, яка постачає теплом і гарячою водою багатоповерхові житлові будинки, магазини, школу, лікарню, культурно-побутові приміщення та окремі приватні споруди селища кооператорів [4].

Дедалі більшої популярності енергетичні кооперативи набувають і у Німеччині. Їх динаміку демонструє рис. 2. За приблизними підрахунками сьогодні у Німеччині діє близько ста таких кооперативів.

Рис. 2. Динаміка сучасних енергетичних кооперативів Німеччини членів DGRV. Авторська розробка. Джерело: [5]

Кооперативи цього виду Ричард Фольц, науковий співробітник університету Хохенхайм (Штуттгарт, Німеччина) поділяє на чотири види:

- ◆ споживачів енергії (спеціалізуються на закупівлі і розподілі електроенергії та газу);
- ◆ з виробництва енергії (виробляють екологічно чисту енергію, одержану від вітру, сонця, біопалива);
- ◆ з виробництва та споживання енергії (здійснюють комплексне вирішення енергетичної проблеми для своїх членів);
- ◆ енергетично-сервісні (поєднують виробництво та споживання енергії з іншими, зокрема, консалтинговими послугами) [5, с. 5].

Яскравою ілюстрацією інноваційних підходів у галузі енергетичної самопомогі населення є «молодий» німецький кооператив «Energiegesellschaft eG». Його створено у червні 2009 р. за ініціативою 64 жителів містечка Люнен, що знаходиться неподалік від Монстера [6]. Засновники кооперативу вирішили спершу «підкорити енергію сонця», хоча статутом передбачено й використання інших джерел [7]. Членських внесків вистачило на покриття 40% витрат «кооперативного проекту». Іншу частину фінансування здійснили за рахунок взятого кредиту [8]. Проте уже у найближчій перспективі від кооперативу заплановано отримувати 24000–30000 кВт електроенергії на рік. Цього обсягу достатньо для повного переведення на автономне енергозабезпечення 8–10 середніх домогосподарств. При цьому сонячні батареї можуть виробляти електроенергію навіть при слабкому освітленні [9].

На основі вищенаведених фактів можна зробити висновок про те, що для України, територія якої має різні географічні і кліматичні умови кооперативний досвід європейських держав може бути корисним при вирішенні цілого комплексу проблем, пов'язаних з постачанням та здешевленням вартості електроенергії, що передусім стосується аграрного сектора економіки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Сфера послуг // Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Сфера_послуг
2. Олесен Г. Поставки энергии в Дании и их демократическое регулирование / Г. Олесен, Ю. Слески [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.inforse.dk/europe/word_docs/Kompendium_rus.doc
3. Ерхов А.Г. Инвестирование электроэнергетики скандинавских стран в ходе рыночных реформ в отрасли / А.Г. Ерхов // Вісник Донецького національного університету. Серія В.: Економіка і право. – Вип. 2. – 2008. – С. 62–68.

4. Отчет о результатах пребывания в Финляндии 24–28 октября 2005 г. группы специалистов Республики Беларусь по энергетике, энергоэффективности и лесопромышленному производству с целью обучения в рамках проекта ПРООН/ГЭФ «Применение биомассы для отопления и горячего водоснабжения в Беларуси» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://energoeffekt.gov.by/bioenergy/htdocs/obuchenie_finrus.htm
5. Volz R. Stand und Entwicklungsmöglichkeiten von Bürgerenergiegenossenschaften in Deutschland / Richard Volz. – Stuttgart: Universität Hohenheim, 2010. – 29 s.
6. Die Energiegesellschafter eG. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.die-energiegesellschafter.de>
7. Satzung_der_Genossenschaft_-_Die_Energiegesellschafter_eG [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.die-energiegesellschafter.de/upload/pdf/standard/>
8. Satzung_der_Genossenschaft_-_Die_Energiegesellschafter_eG_-_Stand_20090918.pdf
9. Schlappat O. Gelungener Start für Genossenschaft / Oliver Schlappat [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.derwesten.de/staedte/luenen/Gelungener-Start-fuer-Genossenschaft-id399604.html>
10. Schlappat O. Photovoltaik-Anlage ist am Netz Strom aus dem Mühlenbachtal / Oliver Schlappat [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.derwesten.de/staedte/luenen/Strom-aus-dem-Muehlenbachtal-id2354969.html>